

Informatienota voor de raad

Datum 23 mei 2023

Onderwerp	Afval- en grondstoffeninzameling 1e kwartaal 2023
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder P. Guldemon

Informant M. Kruizinga
Afdeling Leefomgeving en Mobiliteit
Telefoon 038 498 2405
Email M.Kruizinga@zwolle.nl
Bijlagen 1. Monitor Q1 ROVA
2. Visual

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Kennis nemen van de resultaten van de afval- en grondstoffeninzameling in het eerste kwartaal van 2023.

Datum 23 mei 2023

Inleiding

Tijdens het raadsdebat van 10 oktober 2022 is u toegezegd dat de gemeenteraad elk kwartaal in 2023 de stand van zaken ontvangt over de inzameling van afval en grondstoffen, na de invoering van het tarief op restafval. Als bijlage is de monitor over het eerste kwartaal van 2023 toegevoegd.

Kernboodschap

De invoering van het tarief op restafval heeft gezorgd voor een aanzienlijke daling van het restafval. Daarnaast is de hoeveelheid gescheiden ingezamelde grondstoffen gestegen waarbij de kwaliteit in het algemeen goed is. Hieruit blijkt dat de genomen maatregelen het gewenste effect hebben. De goede resultaten nemen niet weg dat er aandachtspunten zijn zoals de kwaliteit van het gft in openbaar toegankelijke containers en het aantal bijplaatsingen.

Toelichting

1.1 *Uit de inzamelresultaten blijkt dat de hoeveelheid aangeboden restafval stevig daalt.*

Uit de cijfers van ROVA blijkt dat in het eerste kwartaal 23 kilo fijn huishoudelijk restafval per inwoner is ingezameld. In vergelijking met 2022 is dit een afname van 20 kilo per persoon in één kwartaal (omgerekend is dit een afname van ongeveer 47,5%). Voor heel Zwolle betekent dit een afname van 2,56 miljoen kilo fijn restafval (ruim 365.000 restafvalzakken van 60 liter met een gemiddeld gewicht van 7 kg) in één kwartaal.

De hoeveelheid grof restafval nam toe met 2 kg per inwoner ten opzichte van 2022 tot 9 kilo per inwoner. In deze toename zitten ook bijplaatsingen van grofvuil en afvalzakken die naast de containers zijn geplaatst. Gedurende het jaar zijn er altijd seizoensinvloeden en een eerste kwartaalmeting na een systeemverandering is onvoldoende om analyses op te baseren. De hoeveelheid fijn en grof restafval kan de komende kwartalen nog fluctueren.

Voor de invoering van het tarief op restafval werd verwacht dat we op jaarbasis 10 kg luiers/incontinentiemateriaal per inwoner zouden inzamelen. In het eerste kwartaal werd 1 kg per inwoner ingezameld. We zien dat er nog steeds nieuwe aanmeldingen bij komen. In het eerste kwartaal hebben 4.332 adressen samen 50.879 aanbiedingen gedaan. Over het algemeen is het materiaal dat wordt aangeboden van goede kwaliteit. Hiermee zijn we goed voorbereid op toekomstige recycling van dit materiaal. Tot verwerkingscapaciteit beschikbaar is, wordt dit materiaal zoals bekend helaas als restafval verbrand.

1.2 *De hoeveelheid gescheiden ingezamelde grondstoffen stijgt.*

We zien een stijging van de hoeveelheid ingezamelde grondstoffen per inwoner ten opzichte van het eerste kwartaal van 2022:

- pmd (plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drankenkartons) + 2 kg
- gft (groente-, fruit- en tuinafval) + 4 kg
- opk (oud papier en karton) + 2 kg

De kwaliteit van het aangeboden pmd en gft is stabiel gebleven. De inzameling van het gft in openlijk toegankelijke verzamelcontainers bij hoogbouw vraagt om extra aandacht. ROVA monitort de kwaliteit van de grondstoffen en probeert per locatie te achterhalen wat de oorzaken zijn van de slechtere kwaliteit in deze containers. Waar nodig worden gft-containers in beugels vervangen door gft-omhuizingen met een toegangscontrole (systeem binnenstad). Naar verwachting zal de hoeveelheid gft verder toenemen in het groeiseizoen. Ook de hoeveelheid oud papier is gestegen.

Datum 23 mei 2023

De effecten van de invoering van de JA-sticker zijn nog niet te meten, aangezien deze maatregel pas in het tweede kwartaal van kracht is geworden.

De toename van de grondstoffen is kleiner dan de afname van de hoeveelheid restafval. Dat is geen onbekende ontwikkeling en we zien ook bij andere gemeenten die een soortgelijk systeem invoeren dat de absolute hoeveelheid afval afneemt. Dit wordt waarschijnlijk veroorzaakt door een aantal factoren. Zwolle was de enige gemeente zonder een tarief op restafval in de regio. Hierdoor kon het lonend zijn om bij familie- of vriendenbezoek restafval mee te nemen naar Zwolle. Ook voor ondernemingen verdween mogelijk een route om voordelig van het bedrijfsafval af te komen. Tevens zien we en horen dat bewoners veel bewuster zijn van de hoeveelheid afval die dagelijks in een huishouden ontstaat en daarmee aandacht hebben voor het verminderen van (rest)afval.

1.3 Bijplaatsingen en op de verkeerde dag aangeboden grondstoffen blijft aandacht vragen

Bijplaatsingen van vuilniszakken, maar ook van grof huisvuil, is helaas geen nieuw fenomeen. De meeste inwoners doen het goed en gooien hun restafval in de container. Ook vorig jaar zijn bijna 11.000 meldingen geregistreerd. In de informatienota over de nulmeting zijn we ingegaan op de eerste resultaten van 2023.

Bijplaatsingen

	2022	2023
Januari	824	1.429
Februari	752	1.071
Maart	901	1.029
Totaal	2.477	3.529

Met name direct na de invoering van het tarief op restafval was er een piek van het aantal registraties. Bijna de helft van de registraties heeft betrekking op grof huisvuil (49,7%), dat sowieso niet bij het restafval hoort. Ruim 43% bestaat uit huisvuilzakken met restafval en de rest heeft betrekking op aangeboden grondstoffen als pmd en oud papier. We zien het aandeel restafvalzakken in Q1 2023 groter is dan in Q1 2022.

Bij deze ontwikkeling moeten enkele opmerkingen worden geplaatst. Het aantal bijplaatsingen van het eerste kwartaal van 2022 is (mogelijk) relatief laag vanwege de opstart van de registratie gedurende dat kwartaal. Een andere reden voor een lager aantal meldingen in 2022 dan de werkelijkheid, is dat in voorgaande jaren inwoners bijgeplaatste zakken restafval vaak gelijk weg gooiden met hun eigen restafval. In die gevallen kon hiervan geen melding van bijplaatsing worden gemaakt. Het weggooien van andermans afval is veelal gestopt met de invoering van het tarief op restafval. Dit is begrijpelijk aangezien zij dan betalen voor het afval van een ander. Tot slot is in gesprekken met (zwerf)vuilruimers hen gevraagd de zakken te laten staan. Hierdoor kan Toezicht Openbare Ruimte (TOR) de bijgeplaatste zakken controleren en hebben we een completer beeld van het werkelijke aantal bijplaatsingen.

We beseffen dat het gevoel over het straatbeeld anders kan zijn dan de feiten en cijfers laten zien. Wat opvalt, is dat bijplaatsingen vooral zijn toegenomen op locaties die al langere tijd in beeld zijn als locatie waar wordt bijgeplaatst. Deze locaties pakken we met voorrang aan, samen met de locaties waar we kunnen aansluiten op een bewonersinitiatief.

Datum

23 mei 2023

Om de hinder van verkeerd aangeboden afval tegen te gaan volgen we een landelijke methode van aanpak 'Handreiking Voorkomen van bijplaatsingen'. Dit is ontwikkeld door Novi Mores in opdracht van Rijkswaterstaat en in samenwerking met Nederland Schoon en branchevereniging NVRD. Per locatie wordt gekeken wat voor die locatie de beste oplossing kan zijn. We leveren maatwerk in overleg met Toezicht Openbare Ruimte (TOR), ROVA, woningbouwverenigingen, Tactus en bewoners. Het type bijplaatsing bepaalt mede het type interventie. Er zijn verschillende interventies mogelijk die eventueel in combinatie met elkaar worden ingezet:

- systeeminterventie (basis op orde)
- communicatie-interventie (kennis en tips)
- toezicht-interventie (controleren, posten, sanctioneren)
- actie-interventie (dialoog aangaan, gezamenlijke opschoonactie met de buurt).

Welke interventie ook wordt toegepast, het gaat vaak om gedragsverandering van de gebruikers. Dat kost tijd en vraagt continue aandacht.

Een speciale categorie is de 'bijplaatsing' die eigenlijk geen bijplaatsing/dumping is, maar bestaat uit kwalitatief goed gescheiden pmd in zakken, die te vroeg aan de straat worden gezet of aan de ondergrondse containers worden opgehangen. Dit zien we in de wijken waar pmd met zakken wordt ingezameld. Daarom wordt ervaring opgedaan met palen en ophanghaken in Diezerpoort waaraan de zakken op de inzameldag kunnen worden opgehangen. Dit voorkomt dat de zakken gaan rondslingeren en dieren kunnen de zakken moeilijker kapot maken. Ook verwachten we met deze palen er voor te zorgen dat de pmd-zakken niet meer aan de ondergrondse containers gehangen worden. De zakken die aan de ondergrondse containers hangen geven namelijk ook een rommelig beeld en veroorzaken problemen met de inzameling. Uit onderzoek weten we dat schoon langer schoon blijft en dus minder bijplaatsingen zal aantrekken.

Sommige bewoners vragen om ondergrondse containers voor pmd. De inzamel frequentie van de pmd-zakken is sinds 1 januari 2022 verhoogd van eenmaal per twee weken naar eenmaal per week. Hierdoor hoeven bewoners het pmd minder lang in huis te bewaren. In de compacte wijken is gekozen voor een zakkeninzameling omdat in de openbare ruimte weinig plaats is voor meer ondergrondse containers. Daarnaast is deze vorm van inzamelen duurder en is de kwaliteit in een verzamelcontainer vaak slechter. De mogelijkheid bestaat bovendien om grondstoffen als pmd en oud papier naar een wijkvoorziening bij de winkelcentra weg te brengen. Dit is niet alleen een optie voor huishoudens die op een zakkenroute zitten, maar ook voor huishoudens die de pmd container vol hebben, voordat de inzameling plaatsvindt.

1.4 Hulp van TOR en anderen

De afgelopen jaren is onze samenwerking met TOR gericht op afval & grondstoffen geïntensiveerd. Door samen op te trekken zijn we duidelijk in onze verwachtingen en volgen wij ook op bij ongewenste situaties. Dit maakt dat we pro-actief zaken aanpakken, zodat geen ingesloten (dump)gedrag ontstaat. Bij 25% van de registraties heeft onderzoek geleid tot een opvolging. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in 145 bestuurlijke boetes. BOA's van Toezicht Openbare Ruimte hebben een proef gedaan met het posten bij containers waar regelmatig iets werd bijgeplaatst. Deze aanpak bleek weinig doelmatig.

Door inwoners goed te informeren, het gesprek aan te gaan bij ongewenst gedrag, de kracht van de buurt in te zetten en ook waar nodig bij te sturen komen we samen verder naar een Schoon

Datum 23 mei 2023

Zwolle. Middels de activiteitenregeling Schoon Zwolle helpen ook kerken, scholen en verenigingen ons hierbij.

Al jaren zijn er veel mensen die zich inzetten om de buitenruimte schoon te houden. Met de invoering van het tarief op restafval hebben deze bewoners op aanvraag een (zwerf)afvalpas gekregen. Eind maart waren 578 passen verstrekt aan zwerfvuilruimers en afvalbakadoptanten. In totaal zijn 4.153 stortingen met deze passen gedaan in het eerste kwartaal (waarvan 99 op een 80 liter trommel in de binnenstad). Gemiddeld wordt dus per vrijwilliger 7,2 zakken zwerfafval/adoptieafval weggegooid over het gehele kwartaal (let hierbij wel op: er zijn adoptanten bijgekomen gedurende het kwartaal, dus het gaat om een gemiddelde gebaseerd op het aantal einde kwartaal). In het buitengebied zijn in totaal 4 restafvalcontainers met ingezameld zwerfvuil aangeboden door adoptanten en zwerfvuilruimers.

Communicatie

De resultaten van het tarief op restafval tot nu toe worden met inwoners en lokale media gedeeld via een persbericht met infographic en een pagina in de Swollenaer. Daarnaast blijven we inwoners informeren op de mogelijkheden om afval te scheiden en de hulp en ondersteuning die daarbij beschikbaar is. Ook worden inwoners geïnformeerd over aanvullingen van het systeem, zoals over de Mijn-ROVA omgeving waar inwoners vanaf 1 juni kunnen zien hoe vaak ze restafval hebben weggegooid of de extra locaties met containers voor luiers en incontinentiemateriaal. Verder wordt communicatie ingezet als onderdeel van de aanpak bijplaatsingen, bijvoorbeeld over het gebruik van de pmd-palen of de ophaalmogelijkheid van grofvuil.

Vervolg

Over het algemeen zijn wij tevreden over de behaalde resultaten in het eerste kwartaal. Na het tweede kwartaal ontvangt u een nieuwe monitorrapportage. In de tussentijd blijven we met diverse organisaties en inwoners werken aan het tegengaan van bijplaatsingen. Te vroeg aangeboden of op de verkeerde plaats aangeboden grondstoffen worden in deze aanpak meegenomen.

Openbaarheid

Openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer

Datum

23 mei 2023